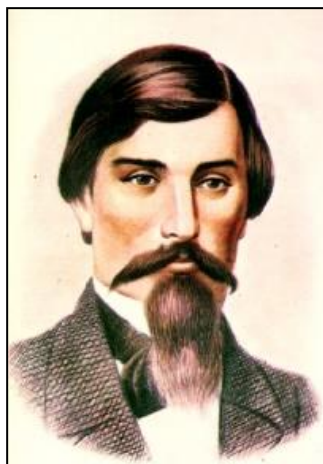

SCRIITORII MOLDOVEI – COPILOR

ALECU RUSSO

Chișinău 2019

„În diadema plaiului străbun
Stea îți poartă numele...”
(Iulian Filip)

Figura lui Alecu Russo este una din cele mai înălțătoare în literatura națională din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Concepțiile pătrunzătoare despre literatură, limbă, folclor, conturul artistic neobișnuit al poeziei sale l-au situat în rândul scriitorilor de mare prestigiu.

Alecu Russo s-a născut la 17 martie 1819 în familia boierului Iancu Rusu, într-un „sat frumos, rășchirat între grădini și copaci pe o vale a codrilor Băcului” (Amintiri). Nu se cunoaște cu exactitate numele acestei localități, presupunându-se că ar fi Prodănești, Strășeni sau chiar Chișinău.

La vârsta de zece ani, după primele studii pe care le face acasă cu un dascăl grec, Alecu Russo este trimis de tatăl său la studii în Elveția, însușind temeinic limba franceză. A făcut și studii practice la o casă de comerț turcească din Viena.

Atras de ideile democratice și liberale, tânărul Russo compune în limba franceză câteva poezii în care condamnă tirania și oprimarea popoarelor. Ca urmare, este expulzat din Austria. Întors în țară în 1836, stă câțva timp la Iași, vechea capitală a Moldovei.

În 1841 este numit asesor judecătoresc la Piatra Neamț și, mai apoi, la Iași. Se apropie de cerul „Daciei literare” și al „Propășirii”. Cu M. Kogălniceanu, V. Alecsandri și C. Negruzzi cultivă o prietenie durabilă bazată pe sinceritate și idealuri comune: dorul de libertate și propășire. Pentru aluziile îndrăznețe la adresa sus-pușilor (în piesa *Jignicerul Vadră*), în perioada februarie-aprilie 1846, este surghiunit la schitul de la Soveja, unde va avea șansa să descopere „cea mai frumoasă epopee păstorească din lume” – balada *Miorița*.

În 1848 se implică în mișcarea revoluționară din Moldova, susține mișcarea de unire a Principatelor, participă la Marea Adunare de pe Câmpia Libertății de lângă Blaj. În 1851 se întoarce la Iași, unde i se oferă un loc în Divanul Apelativ. O perioadă profesează avocatura. În 1856 este numit director al Departamentului Lucrărilor Publice, iar în aprilie 1857 devine procurist al Băncii Moldovei.

Primele încercări literare datează din timpul studiilor în străinătate – poemele în limba franceză *La mort d'Alibaud* și *Epitaphe d'Alibaud*.

În 1840, în urma călătoriei prin Munții Neamțului, apar scrierile *Piatra Teiului* și *Stânca Corbului*, iar aflarea sa la Iași îl inspiră pentru a scrie *Iașii și locuitorii lui în 1840* – un tablou de epocă al societății moldovenești.

Astfel, în 1840, Alecu Russo îmbogățește literatura română cu încă o lucrare – *Studii naționale*, care conține câteva povestiri despre haiduci, vechea temă preferată a autorului. Continuă cu două comedii jucate pe scena Teatrului Național din Iași în 1846 – *Băcălia ambițioasă* și *Jignicerul Vadră sau Provincialul la Teatrul Național*. În timpul aflării la Soveja, scrie jurnalul *Soveja. Ziarul unui exilat politic în 1846*. În aceeași perioadă, scrie studiul *Poezia populară*, în care pomenește pentru prima oară de *Miorița*. Urmează *Studie moldovană* (1851), *Holera* (1853), *Cugetări* (1855, 1863), *Amintiri* (1855) și alte scrieri, în care ia în dezbateră originea, istoria țării, limba, credința, tradițiile populare.

În noiembrie 1850 în revista „România viitoare”, care se edita la Paris, este publicată prima versiune a lucrării lui Alecu Russo *Cântarea României*. Acest imn de slavă dedicat țării și istoriei acesteia este considerat unul dintre cele mai frumoase poeme în proză ale literaturii române, operă de vârf a autorului. Alecu Russo a adus în literatură adevăratul patriotism, dragostea de țară și popor.

Scriitorul se stinge din viață la 5 februarie 1859, la Iași, lăsând o urmă adâncă în literatură și dramaturgia națională.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Opera

Cântarea României / Alecu Russo; cop.: Gabriel Ionescu. – Cluj-Napoca: Dacia, 2007. – 433 p. – (Didactica: Biblioteca elevului).

Cântarea României / Alecu Russo. – București; Ch.: Litera Internațional, 2003. – 312 p. – (Biblioteca școlară).

Cântarea României; Piatra Teiului; Poezia Populară; Cugetări / Alecu Russo. – București: Garamond, [s.a.]. – 135 p. – (Biblioteca elevului).

Piatra Teiului: scrieri alese / Alecu Russo; ed. îngrijită și pref.: G. Șerban; prez. graf.: I. Severin. – Ch.: Hyperion, 1991. – 285 p. – (Aleea clasicilor).

Scrieri literare / Alecu Russo; ed. îngrijită, postf., tab. cron. și ref. crit.: T. Vârgolici. – București: 100+1 Gramar, 1996. – 140 p.

Referințe critice

Alecu Russo – *Acel ostaș al propășirii...*: bibliografie-catalog / Bibl. Mun. „B.P. Hasdeu”; ed. îngrijită de Lidia Kulikovski; alcăt.: Sofia Mușat. – Ch.: Museum, 2006. – 84 p.

Alecu Russo: biobibliogr. / Univ. de Stat „Alecu Russo”, Bălți, Biblioteca științifică; alcăt.: E. Scurtu. – Bălți: [S.n.], 2004. – 68 p.

Alecsandri, Vasile. Alecu Russo / Vasile Alecsandri // Istoria literaturii române în evocări. – București, 2001. – P. 75-79.

Baciu, Gheorghe. Alecu Russo (1819-1859) // Baciu, Gheorghe. Personalități de viață moldavă: 125 destine / Gheorghe Baciu. – Ch., 2017. – P. 64-65.

Boțu, Pavel. Al propășirii vrednic ostaș // Boțu, Pavel. Corăbier în furtună / Pavel Boțu. – Ch., 2006. – P. 159-163.

Dabija, Nicolae. Secol luminat de luceferi... // Dabija, Nicolae. În căutarea identității / Nicolae Dabija. – Ch.; București, 2004. – P. 425-427.

Faifer, Florin. Russo Alecu / Florin Faifer // Dicționarul General al Literaturii Române. Vol. 5 / Academia Română. – București, 2006. – P. 714-715.

Manolescu, Nicolae. Alecu Russo // Manolescu, Nicolae. Istoria critică a literaturii române: 5 secole de literatură / Nicolae Manolescu. – Pitești, 2008. – P. 267-272.

Păsat, Dumitru. Unele reflecții ale lui Alecu Russo despre creația folclorică // Păsat, Dumitru. Profunzimi de spirit: interpretări și deschideri filosofice / Dumitru Păsat. – Ch., 2003. – P. 122-129.

Tecuci, Alexandru. Patriotismul lui Alecu Russo // Tecuci, Alexandru. Zbucium de creație și cercetare / Alexandru Tecuci. – Ch., 2011. – P. 123-129.

Dedicații lirice

Boțu, Pavel. Ctitorie: pentru Alecu Russo // Boțu, Pavel. Lemn ceresc: versuri / Pavel Boțu. – Ch., 2002. – P. 71.

Filip, Iulian. Arbore peste timp / Iulian Filip // Alecu Russo – *Acel ostaș al propășirii...*: bibliografie-catalog. – Ch., 2006. – P. 71.

Loteanu, Emil. Visătorul surghiunit / Emil Loteanu // Alecu Russo – *Acel ostaș al propășirii...*: bibliografie-catalog. – Ch., 2006. – P. 70-71.

Referințe

Patria e aducerea-aminte de zilele copilăriei... coliba părintească cu copacul cel mare din pragul ușii, dragostea mamei... plămuirile (nevinovate) ale inimei noastre... locul unde am iubit și am fost iubiți...

Alecu Russo

Alecu Russo (...) alături de C. Negruzzi, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri este unul din făuritorii prozei, criticii și publicisticii și unul din cei mai bine pregătiți și cu autoritate îndrumători în domeniul dezvoltării limbii noastre literare contemporane.

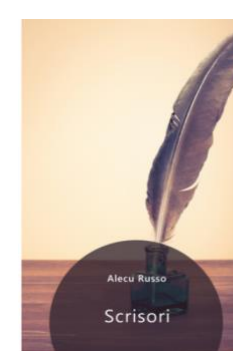
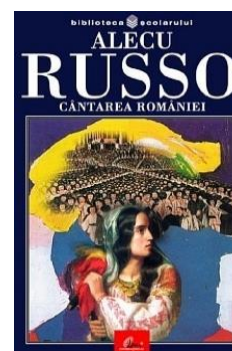
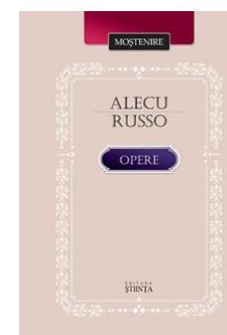
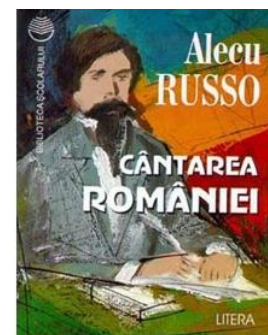
Ion Vasileenco

Există, în lucrările lui Alecu Russo, un uriaș con de umbre sonore și înmiresmate cu vârful ascuțit spre origini. Sunt sunetele și miresmele vechimii cele mai vechi, care formează „patriarhala moștenire”.

Mihai Cimpoi

Prin ceea ce a scris și a apărut, el merită gloriosul titlu de îndrumător al literaturii progresiste, de luptător împotriva concepțiilor reacționare lingvistice, de un mare și nobil prețuitor și valorificator al folclorului. Prin ideile sale progresiste Russo este socotit ca un înaintaș destoinic al culturii noastre.

Gheorghe Bogaci

*Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Eugenia Bejan*